

CEZA HUKUKU DERSİ
(2012-2013 GÜZ DÖNEMİ ARA SINAVI)
CEVAP ANAHTARI

SORU-1 : Aşağıda verilen örnekleri Türk Ceza Kanununun uygulanması bakımından değerlendiriniz. Uygulama olur mu, olmaz mı? Hangi ilkeye göre uygulama olur. (6x3=18 puan)

Uluslararası sularda seyreden Liberya bandıralı bir geminin sintine (atık) boşaltarak çevreye büyük zarar vermesi ve Liberya devletinin sorumluları yargılamaktan kaçınması.	Uygulanır/Evrensellik ilkesi
Gürcistan'da çalışmakta olan Türkiye vatandaşı Ebrar'ın Gürcü David'in cinsel saldırısına uğraması.	Uygulanır/Mağdura göre şahsilik ilkesi
Hatay'da Suriyeli bir mültecinin gösteriler sırasında Türk bayrağı yakması.	Uygulanır/Mülkilik ilkesi
Türk uzay mekiğinde Brezilyalı astronot Paul'ün Türk astronot Müştak'ın burnunu kırması.	Uygulanır/Mülkilik ilkesi
Almanya'da Türkiye vatandaşı Hilmi'nin, başka bir Türkiye vatandaşı Sulhi'yi bıçakla yaralaması.	Uygulanır/Faile göre şahsilik ilkesi
Türkiye vatandaşı Sururi'nin Norveç kanunlarına göre suç olan ve en az 5 yıl hapis cezası gerektiren, ama TCK'ye göre suç olmayan bir fiili işlemesi.	Uygulanmaz.

SORU-2: Aşağıdaki boşluğa uygun gelen bir ismi yazmanız yeterli (5x1=5 puan.) Suçun tanımı (2 puan)

OKUL	TEMSİLCİSİ
Modern ceza hukukunun kurucusu?	Beccaria
Klasik Okul	Beccaria, Bentham, Kant
Pozitivist Okul	Lombrosso, Garofalo, Ferri
Neo-Klasik Okul	Manzini, Carnevele
Toplumsal Savunma Akımı	Gramatica

Suçun unsurlarıyla tanımı: Suç, kusur yeteneği bulunan bir kimsenin, ceza kanunda yasaklanan tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu hareketidir.

SORU-3: Ceza hukukunda “güvence fonksiyonu” ne demektir? Unsurlarıyla anlatınız. (20 puan)

Ceza hukukunda güvence fonksiyonu, suçların ve cezaların kanuniliği ilkesi (kanunilik ilkesi)dir. *Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* olarak formüle edilen bu ilkeye göre, kanunsuz suç ve ceza olmaz. Başka bir anlatımla, ancak kanunda yazan bir fiil suç olarak kabul edilebilir ve kanunda öngörülen ölçüde cezalandırılabilir. Böylelikle bireyler önceden neyin suç olup olmadığını ve bunların cezalarının ne olduğunu bilerek güvence içinde yaşarlar. Suçlar ve cezalar sadece kanunla belirlendiği için, yasama organı dışında, idarenin düzenleyici işlemleriyle veya örf ve adet hukukuyla suç yaratılamaz. Ayrıca ceza kanunları suç yaratacak şekilde geniş yorumlanamaz ve kıyas yapılamaz. Suç

ve cezaların kanunda tereddüt yaratmayacak açıklıkta belirtilmesi gerekir. Suç ve cezalar geçmişe yürümez, yani işlendiği esnada suç olmayan bir fiilden dolayı kimse cezalandırılmaz. Bunun istisnası lehe kanunun geçmişe yürümesidir.

SORU-4 : “*Iter Criminis*” kavramını açıklayarak, insan davranışının cezalandırma aşamalarını yazınız. Birer cümle ve birer örnekle “teşebbüs” ve “gönüllü vazgeçme” kurumlarını açıklayınız. (20 puan)

Suç yolu (*iter criminis*) suç işleme düşüncesiyle ortaya çıkan ve tipikliğin gerçekleşmesiyle, kimi zaman ise haksızlığın sona ermesiyle biter. Suç yolu beş aşamadan oluşur: (1) Suç işlemeye yönelik düşünce aşaması (2) Hazırlık aşaması (3) İcra hareketleri aşaması (4) Tamamlama aşaması (5) Sona erme aşaması. İstisna bazı suçlar dışında, ilk iki aşama cezalandırılmaz. Suç olan bir fiilin cezalandırılması 3. aşamadan itibaren başlar. Suç tamamlanmışsa, cezalandırma tam olur. Buna karşın, icra hareketleri yapıldığı halde suç tamamlanmamışsa, suç teşebbüs aşamasında kalır ve cezalandırma indirimle yapılır.

Failin icra hareketlerine başladığı yapıldığı halde, elinde olmayan sebeplerle suçun tamamlanmaması veya neticenin meydana gelmemesi teşebbüstür. Teşebbüs cezalandırılır, ancak ceza indirilerek verilir. Gönüllü vazgeçme ise, failin icra hareketlerine başladığı halde icra hareketlerinden vazgeçmesi veya suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini kendi çabalarıyla engellemesidir. Bu durumda fail teşebbüsten cezalandırılmaz. Ancak, bu aşamaya kadar müstakil bir suç oluşmuşsa, fail bu suçtan cezalandırılır.

SORU-5 : “Hukuka uygunluk sebepleri” ne demektir, açıklayınız. Birer cümleyle hukuka uygunluk sebeplerini ve kanuni dayanaklarını yazınız. “Meşru savunma” ile “zorunluluk hali” arasında ne gibi farklılıklar vardır? (20 puan)

Suç olan bir eylem hukuk düzeni ile çatışma halindedir, yani hukuka aykırıdır. Buna karşın bazı durumların varlığı, tipe uygun bir eylemin yapılmasını hukuka uygun (meşru) hale getirmekte; böylelikle cezalandırılmasının önüne geçmektedir. Bu durumlara, hukuka uygunluk sebepleri denir.

Hukuka uygunluk nedenleri şunlardır:

1) **Kanun hükmünün ve yetkili amirin emrinin yerine getirilmesi:** (TCK, m. 24) Kanunun emrettiği bir fiili uygulayan kimse cezalandırılmaz.

2) **Meşru savunma:** (TCK, m. 25/1) Kişinin kendisinin veya üçüncü bir kişinin (hayat veya cinsel dokunulmazlık) hakkına yönelik gerçekleşen veya gerçekleşme ihtimali olan saldırıyı, o andaki koşullara göre ve saldırı ile orantılı bir şekilde defetmesi amacıyla işlediği fiillerden sorumlu tutulmamasıdır.

3) **Zorunluluk hali:** (TCK, m. 25/2) Kişinin kendisinin neden olmadığı bir tehlike nedeniyle, kendisinin veya üçüncü bir kişinin hakkına yönelik bu tehlikeden kurtulması amacıyla işlediği elverişli ve orantılı fiilden dolayı sorumlu tutulmamasıdır.

4) **Hakkın kullanılması:** (TCK, m. 26/1) Meşru bir hakkını kullanan kişiye ceza verilmez.

5) **İlgilinin rızası:** (TCK, m. 26/2) Kişinin üzerinde mutlak tasarrufta bulunacağı bir hakkına yönelik olarak, rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilemez.

Meşru savunma ve zorunluluk hali arasındaki farklar:

1) Meşru savunma sadece insandan gelen saldırıya karşı yapılabilir. Zorunluluk hali insan davranışı veya doğadan kaynaklanabilir.

2) Meşru savunmada meydana gelen zarara yönelik bir tazminat yükümlülüğü yoktur.

Zorunluluk hali cezayı ortadan kaldırmakla birlikte, meydana gelen zarardan ötürü tazminat yükümlülüğü olabilir.

SORU-6 : “Genel Önleme” ve “Özel Önleme” kavramları ne anlama gelmektedir? Birer cümle ve birer örnekle açıklayınız. Cezalandırmanın amacıyla ilgili diğer teorilerin isimlerini yazınız. **(15 puan)**

Genel önleme, cezanın ibret vericiliğini ön plana çıkararak, toplumun diğer fertlerini suçtan uzak tutma amacıdır. Örneğin, “sallandıracaksın üç kişiyi meydana, bak bir daha yapıyorlar mı?” anlayışı genel önlemeye örnektir.

Özel önleme ise, suç işleyen bireyi cezalandırarak, bir daha suç işlemesinin önüne geçmek amacıdır.

Örneğin, bir hükümlünün cezasını tamamladıktan sonra cezaevinden çıkınca “Allah bir daha düşürmesin, bir daha suç işlemeye tövbe” demesi, özel önlemeye örnektir.

Cezalandırmanın amacıyla ilgili diğer teoriler: Adalet teorisi, kefarete teorisi ve karma (bağdaştırıcı) teoridir.

Veysel DİNLER
Öğretim Görevlisi

+90 364 2257700-1457
veyseldinler@hitit.edu.tr
<http://web.hitit.edu.tr/veyseldinler>
www.veyseldinler.com

Hitit Üniversitesi
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
TOKİ Yerleşkesi 19040
Çorum/TURKEY

Posta/for correspondence: PK.45 Çorum/TR